

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ NORTH CLIPPING 2555/ 00159

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	15 มี.ค. 2555	21	7588	5

ร้อยเรื่อง
เมืองล้านนา
ปีที่ ๑๔

“นพบุรุษรัตนนครพิงค์ เชียงใหม่”

เชียงใหม่

ใหม่เป็นเมืองเก่าแก่และมีประวัติการสร้างอันน่าภาคภูมิใจ กษัตริย์ผู้ทรงสร้างนครเชียงใหม่ คือ “พญามังรายมหาราช” (พ่อขุนเม็งรายมหาราช) พระองค์ทรงรวบรวมบ้านเล็ก เมืองน้อยบนแผ่นดินล้านนาไทยให้เป็นผืนแผ่นดินเดียวกัน รวมเป็น อาณาจักรล้านนาไทยอันกว้างใหญ่ไพศาล

พญามังราย เป็นราชโอรสของพระเจ้าลาวเม็ง ผู้สืบเชื้อสายมาจากพระเจ้าลาวจักราช ซึ่งเป็นผู้สร้างอาณาจักรโยนก ส่วนมารดาของ พระองค์คือ พระนางอ่วมมิ่งจอมเมือง ในปี พ.ศ.1802 พญามังรายได้ ขึ้นครองราชย์ต่อจากพระเจ้าลาวเม็ง ณ อาณา จักรโยนก ในระยะที่พญามังรายกำลังเรื่อง อำนาจในอาณาจักรล้านนาไทยนั้น เป็นเวลา เดียวกับที่ “พญาร่วง” (พ่อขุนรามคำแหง มหาราช) กำลังเรื่องอำนาจอยู่ในอาณาจักร สุโขทัยและ “พญางำเมือง” (พ่อขุนงำเมือง) กำลังเป็นใหญ่อยู่ที่เมืองพะเยา กษัตริย์ทั้ง

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	15 ต.ค. 2555	21	7588	5

สามพระองค์นี้เป็นพระสหายสนิทร่วมน้ำสาบานมาด้วยกัน ดังนั้นเมื่อ
พญามังรายรวบรวมเมืองต่างๆ ในอาณาจักรล้านนาไทยเป็นปึกแผ่น
แน่นหนาแล้ว ในปี พ.ศ.1824 พระองค์ยกกองทัพมาตีเมืองหริภุญชัย
ไว้ในอำนาจ หลังจากได้เมืองหริภุญชัยแล้วทรงโปรดให้อำมาตย์คน
สนิทชื่อ “อ้ายฟ้า” ครองเมืองหริภุญชัย จากนั้นพระองค์ได้เสด็จไปสร้าง
เมืองใหม่ชื่อ “เวียงกุมกาม” (ปัจจุบันเป็นเมืองร้างอยู่ในเขตอำเภอสารภี
จังหวัดเชียงใหม่) ปี พ.ศ.1834 ทรงดำริที่จะสร้างเมืองใหม่ขึ้นอีกแห่ง
หนึ่งเพื่อเป็นศูนย์กลางของล้านนาไทย

เมื่อเริ่มสร้างเมืองใหม่นั้น พญามังรายได้ทูลเชิญพญาร่วงแห่ง
อาณาจักรสุโขทัยและพญางำเมืองแห่งเมืองพะเยาพระสหายร่วมน้ำ
สาบาน ให้มาช่วยพิจารณาทำเลที่จะสร้างเมืองใหม่ กษัตริย์ทั้งสาม
พระองค์ทรงเห็นที่ราบอันอุดมสมบูรณ์ริมฝั่งแม่น้ำปิงบริเวณป่าเชิงดอย
สุเทพเป็นที่ราบกว้างใหญ่ อยู่ในเทือกเขาสลับซับซ้อนมีแม่น้ำปิงอยู่ทาง
ด้านตะวันออก พื้นดินนั้นกว้างใหญ่อุดมสมบูรณ์เหมาะที่จะสร้างเมือง
หลวงขึ้นในบริเวณนั้นเป็นอย่างยิ่ง

พญาร่วงทรงมีพระราชดำรัสว่า “เมืองนี้ข้าศึกจะเบียดเบียนมิได้

คนไหนมีเงินพันมาอยู่จะมีเงินหมื่น ครั้นมีเงิน
หมื่นมาอยู่จะมีเงินแสน” ซึ่งแสดงให้เห็นถึง
สภาพทางยุทธการและเศรษฐกิจของเมือง
เชียงใหม่

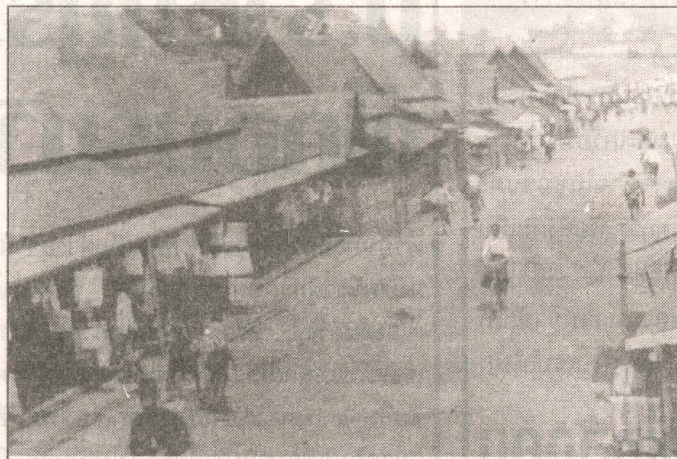
เมื่อกษัตริย์ทั้งสามพระองค์ทรง
ปรึกษารื้อกันแล้ว พญามังรายจึงได้ตกลง
พระทัยที่สร้างเมืองใหม่ขึ้นมา ณ ที่ราบเชิง
ดอยสุเทพแห่งนี้ โดยสร้างกำแพงเมืองด้าน

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	15 ต.ค. 2555	21	7588	5

กว้าง 800 วา ด้านยาว 1,000 วา มาบรรจบเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า
ครั้งเมื่อได้เวลาฤกษ์ก็ได้ลงมือขุดคูเวียงและก่อปราการด้านทิศอีสาน
อันเป็นทิศศรีนครก่อนแล้วอ้อมไปทิศทักษิณไปรอบสี่ด้าน พร้อม
ทั้งตั้งตลาดไปด้วยกันเป็นเวลาสี่เดือนจึงแล้วเสร็จสมบูรณ์ กษัตริย์
ทั้งสามพระองค์ทรงขนานนามเมืองนี้ว่า “นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่”

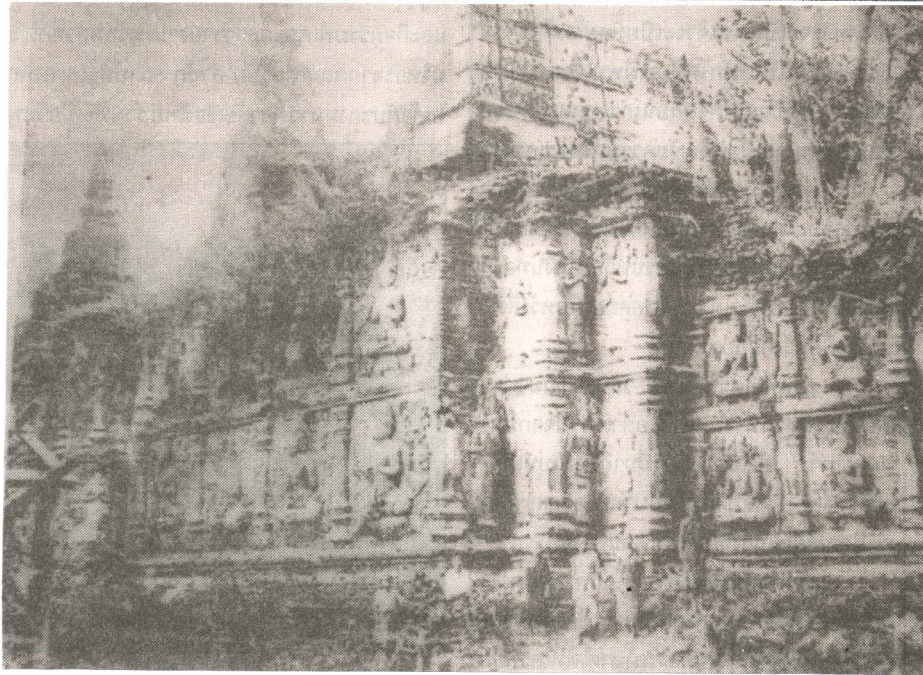
ในปี พ.ศ.1839 เมืองเชียงใหม่จึงเป็นศูนย์กลางความเจริญของ
ล้านนาไทย โดยมีกษัตริย์เชื้อสายราชวงศ์มังรายปกครองตลอดมา

จนถึง 200 ปีเศษ เชียงใหม่ถูกรุกรานและตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า
และกรุงศรีอยุธยาอยู่หลายยุคหลายสมัย จนครั้งสุดท้ายในสมัยกรุง
ธนบุรี พระเจ้าตากสินมหาราชทรงคืนเชียงใหม่คืนจากพม่าได้ในปี
พ.ศ.2317 ทรงกวาดล้างอิทธิพลของพม่าออกจากล้านนาไทยได้
สำเร็จและทรงแต่งตั้งเจ้าเมืองมาประจำแต่ผู้ครองนครก็ยังมีอยู่ เจ้า
ผู้ครองนครในล้านนาไทยถวายต้นไม้เงินต้นไม้ทองและเครื่องราช
บรรณาการแก่กรุงธนบุรีทุกๆ ปีในฐานะประเทศราชจนถึงปี พ.ศ.2435
จึงยุติลง เชียงใหม่เป็นเมืองราชของกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์จน
ถึงสมัยของสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ได้ทรงสถาปนา “พญา

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	15 มี.ค. 2555	21	7588	5

เมื่อกษัตริย์ทั้งสามพระองค์ทรงปรึกษ
หาวิธีกันแล้ว พญามังรายจึงได้ตกลง
พระทัยที่สร้างเมืองใหม่ขึ้นมา ณ ที่ราบเชิงดอย
สุเทพแห่งนี้ โดยสร้างกำแพงเมืองด้านกว้าง
800 วา ด้านยาว 1,000 วา มาบรรจบเป็น
รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ครั้นเมื่อได้เวลาฤกษ์ก็ได้
ลงมือขุดคูเวียงและก่อปราการด้านทิศอีสาน
อันเป็นทิศศรีนครก่อนแล้วอ้อมไปทิศทักษิณไป
รอบสี่ด้าน พร้อมทั้งตั้งตลาดไปด้วยกันเป็น
เวลาสี่เดือนจึงแล้วเสร็จสมบูรณ์ กษัตริย์ทั้ง
สามพระองค์ทรงขนานนามเมืองนี้ว่า “นพบุรี
ศรีนครพิงค์เชียงใหม่”

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	15 ส.ค. 2555	21	7588	5

กาวิละ” (กาวิละ ณ เชียงใหม่) ขึ้นเป็นพญากาวิละ เป็นต้นตระกูล “ณ เชียงใหม่” ปกครองเมืองเชียงใหม่สืบเนื่องมาจนถึงเจ้าแก้ววรวงศ์ ที่ 9 เป็นองค์สุดท้าย

เมื่อคราวจัดแบ่งการปกครองราชอาณาจักรไทยออกเป็น มณฑล ในปี พ.ศ.2440 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรง ยูนเมืองราชเข้ากับอาณาจักรไทยและได้ยกเมืองเชียงใหม่ขึ้นเป็น มณฑลพายัพ มีสมทเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลต่อมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ.2475 แล้วได้ยุบเลิก มณฑลพายัพเสีย เมืองเชียงใหม่ จึงเปลี่ยนมาเป็นจังหวัดจนถึง ปัจจุบันนี้ รวมเวลาที่เชียงใหม่เป็นราชธานีของอาณาจักรล้านนาตั้งแต่ปี พ.ศ.1839 จนถึงปี พ.ศ.2339 ได้ 500 ปี และมีอายุตั้งแต่เริ่มสร้าง เมืองจนถึงปัจจุบัน 713 ปีในเดือนเมษายน ที่ผ่านมา

จักรพงษ์ กำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th